

Ірина СУДУК,
orcid.org/0000-0002-0058-9041
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри філології та перекладу
Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу
(Івано-Франківськ, Україна) sudukiryna@ukr.net

НЕМОРФОЛОГІЧНІ СПОСОБИ ТВОРЕННЯ ОДНОСЛІВНИХ ТЕРМІНОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ У СФЕРІ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ ТА ВІДНОВЛЮВАНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ

Перспективним на сьогодні напрямом досліджень є вивчення термінології різних галузей. Незважаючи на значну кількість праць, у яких розглядають галузеві термінології, деякі з них залишаються досі не дослідженими. До таких належить і термінологія у галузі енергоефективності та відновлюваних джерел енергії. У нашій розвідці докладно розглянуто неморфологічні способи творення однослівних термінів у вказаній галузі, що вміщені у «Глосарії технічних термінів у сфері енергоефективності та відновлюваних джерел енергії» (Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019). Зокрема відзначено, що лексико-семантичний спосіб термінотворення для досліджуваної термінології є непродуктивним: ним утворено тільки 11 термінів (4% від загальної кількості зафіксованих у глосарії однослівних термінологічних одиниць). Здебільшого під час переходу слова із загальномовного лексичного фонду до термінології у галузі енергоефективності та відновлюваних джерел енергії відбувається звуження та конкретизація значення загальноживаного слова для позначення поняття із аналізованої галузі. Тільки один термін із зафіксованих утворений шляхом запозичення метафоризації, зокрема перенесення за схожістю. Також у нашій праці розглядаємо поповнення аналізованої термінології шляхом запозичення термінів з інших мов, таких, у яких неможливо виділити твірні компоненти (їх у нашій вибірці зафіксовано 35). Вони можуть бути засвоєні одним із таких способів: графічна репрезентація ініомовного терміна без жодних змін (1 термін), транслітерація (25 термінів), транскрипція (9 термінів). Виявлено, що під час транслітерації термінологічних одиниць з інших мов переважно відбувається пристосування їх до орфографічних та словотвірних норм української мови, проте цей процес відбувається непослідовно. У роботі доведено, що один із аналізованих термінів засвоєний аналізованою термінологією із подвоєнням приголосних неправомірно. Крім того, без змін транслітеруються терміни, які запозичені недавно і становлять спеціалізовану термінологію галузі, а графічного та словотвірного пристосування зазнають переважно давно запозичені терміни, які характерні не тільки для досліджуваної галузі, а мають омоніми або вживаються й в інших галузях.

Ключові слова: неморфологічні способи словотворення, термінологія, галузь енергоефективності та відновлюваних джерел енергії, лексико-семантичний спосіб словотворення, запозичення, транскрипція, транслітерація.

Ірина СУДУК,
orcid.org/0000-0002-0058-9041
Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor at the Department of Philology and Translation
Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas
(Ivano-Frankivsk, Ukraine) sudukiryna@ukr.net

NON-MORPHOLOGICAL WAYS OF CREATING ONE-WORD TERMINOLOGICAL UNITS IN THE SPHERE OF ENERGY EFFICIENCY AND RENEWABLE ENERGY SOURCES

The study of the terminologies of various fields is a promising direction of research today. Despite the noticeable number of works in which industry terminologies are considered, some of them remain unexplored. These include terminology in the field of energy efficiency and renewable energy sources. In our investigation, non-morphological methods of creating one-word terms in the specified field, which are included in the «Glossary of technical terms in the field of energy efficiency and renewable energy sources» (Lviv: Publishing House of Lviv Polytechnic, 2019), were considered in detail. In particular, it was noted that the lexical-semantic method of term formation for the studied terminology is unproductive: it formed only 11 terms (4% of the total number of one-word terminological units recorded in the glossary). For the most part, during the transition of a word from the common language lexical fund to the terminology in the field of energy efficiency and renewable energy sources, the meaning of a commonly used word to denote a concept from the

analyzed field is narrowed and specified. Only one of the recorded terms is formed by borrowing metaphors, in particular transference by similarity. In our work, we also consider supplementing the analyzed terminology by borrowing terms from other languages, those in which it is impossible to distinguish creative components (35 of them are recorded in our sample). They can be learned in one of the following ways: graphic representation of a foreign language term without any changes (1 term), transliteration (25 terms), transcription (9 terms). It was found that during the transliteration of terminological units from other languages, their adaptation to the orthographic and word-forming norms of the Ukrainian language mainly takes place, but this process is inconsistent. The paper proves that one of the analyzed terms was assimilated by the analyzed terminology with the doubling of consonants improperly. In addition, terms borrowed recently and constituting the specialized terminology of the field are transliterated without changes, and terms borrowed long ago, which are characteristic not only of the studied field, but have homonyms or are used in other fields, undergo graphic and word-forming adaptation.

Key words: non-morphological ways of word formation, terminology, the field of energy efficiency and renewable energy sources, lexical-semantic way of word formation, borrowing, transcription, transliteration.

Постановка проблеми. На сьогодні багато дослідників приділяє увагу вивченню галузевих термінологій і зокрема способам утворення термінів із різних галузей науки. **Аналіз останніх досліджень та публікацій.** Так, докладно розглянуто способи утворення галузевих термінів на позначення понять економіки АПК (Т. Кравченко), української термінології нафтогазової промисловості (С. Дорошенко), українських термінів управління персоналом (І. Сидорчук), термінів у сфері інформаційних технологій (І. Шилінська), цукрового виробництва (Л. Задояна), української митної термінології (В. Дейнека), медичних термінів (Ю. Дев'ятко), термінів на позначення понять лінгвістики (Г. Бондаренко), фітомеліоративної термінології (Т. Петрова), термінів соціальної комунікації (М. Комова) та ін. Актуальність розроблення цієї теми зумовлена низкою чинників, зокрема потребою унормування термінологій різних галузей знань на національній основі (Кравченко, 2011: 79).

Однак способи творення термінів у сфері енергоефективності та відновлюваних джерел енергії досі залишалися поза увагою мовознавців, незважаючи на те, що на сьогодні ця галузь активно розвивається: у багатьох університетах нашої країни існують відповідні освітні програми, створюються підручники, словники та наукові статті, які стосуються відновлюваних джерел енергії та енергоефективності, через що виникає потреба дослідження дериваційного потенціалу термінології у цій сфері.

Оскільки термінологія у сфері енергоефективності значна за обсягом, **метою** нашого дослідження є проаналізувати особливості творення термінів у сфері енергоефективності та відновлюваних джерел енергії неморфологічними способами словотворення.

Матеріалом для дослідження стали терміни, вміщені у «Глосарії технічних термінів у сфері енергоефективності та відновлюваних джерел

енергії» (Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2019). Вибір матеріалу зумовлений насамперед тим, що поряд із кожним терміном українською мовою в аналізованому глосарії подано його англійський та німецький відповідники, що уможливорює точне визначення способу утворення терміна: шляхом запозичення чи калькування термінології країн, де технології енергоефективності більш розвинені і застосовуються давніше, чи добором власномовних ресурсів.

У мовознавчих працях способи творення галузевих термінологій розглядають як вузько: способи утворення винятково слів-термінів із зосередженням на морфологічному способі як найбільш продуктивному (Т. Кравченко, І. Сидорчук, І. Шилінська, Л. Задояна, Г. Бондаренко, Т. Петрова, Т. Комова), так і широко: включно з утворенням термінів-словосполук та виокремленням запозичення як окремого способу утворення термінів (С. Дорошенко, Ю. Дев'ятко, В. Дейнека). Зважаючи на те, що в аналізованому словнику значно переважають термінологічні сполучення слів та терміни, утворені одним зі способів морфологічного словотвору, вони заслуговують окремого дослідження. Тому у пропонуваній розвідці зосередимося однослівних термінах, утворених неморфологічними способами.

Виклад основного матеріалу. Насамперед зазначимо, що **лексико-семантичний спосіб термінотворення** для досліджуваної термінології є непродуктивним. Ним утворено тільки 11 термінів (4% від загальної кількості зафіксованих у глосарії однослівних термінологічних одиниць).

Повторне використання вже відомих лексичних номінативних засобів у новій для них функції найменувань називають вторинною лексичною номінацією (Дорошенко, 2013: 71). Серед аналізованих термінів є кілька іменників (3), які перейшли до складу термінології у сфері енергоефективності із загальноживаного лексичного фонду із тим самим значенням, з яким вони жи-

ваються в повсякденному мовленні. Пор.: *маркіза, и, ж* – легкий (перев. із цупкої тканини) дашок над вікном або балконом для захисту від сонця (Академічний тлумачний словник); в аналізованому словнику формулювання значення цього слова є перефразованим, проте передає той самий зміст: *маркіза* – горизонтальна, зовнішня сонцезахисна конструкція, обтягнута тканиною із штучних або натуральних матеріалів (Глосарій, 2019: 90). *Крокви* (одн. ж. *кроква*) – ряд подвійних брусів, з'єднаних у горішній частині під кутом і закріплені дошками кінцями до стін будівлі, на яких тримається дах (Академічний тлумачний словник); *крокви* – масивні дерев'яні балки, які ведуть від ринви до гребня даху (Глосарій, 2019: 86). Зазначимо, що визначення терміна «крокви», наведене в аналізованому словнику, не зовсім коректне: розмите і неконкретне. У загальномовному ж «Академічному тлумачному словнику української мови» значення слова більш деталізоване і дає змогу чітко уявити зовнішній вигляд і призначення предмета. У зв'язку з викладеним перспективою подальших досліджень у цьому напрямку може бути аналіз коректності формулювання визначень у «Глосарії технічних термінів у сфері енергоефективності та відновлюваних джерел енергії» відповідно до норм, закріплених у ДСТУ 3966-2000 «Засади та правила розроблення стандартів на терміни та визначення понять». Так само, як і попередні, утворений і термін *коробка*: і в аналізованому глосарії, і в загальномовному словнику позначає «основу вікон і дверей» (Академічний тлумачний словник; Глосарій, 2019: 86).

Також фіксуємо кілька термінів (6), утворених шляхом звуження значення загальноживаного слова, як українського, так і іншомовного, що супроводжується більшою конкретизацією призначення предмета чи поняття, названого відповідним терміном: *завіса* – велике полотнище для закривання просвіту в чому-небудь або для приховання, відгородження кого-, чого-небудь (Академічний тлумачний словник) – термін *завіса* має значення «полотно, яким обтягнута маркіза (маркіза шарнірно-зчленованої конструкції, вертикальна, фасадна маркіза, маркізолети, що є комбінацією вертикальної та відкидної маркізи та інше) або рулонні штори, а також ролети чи рафштори» (Глосарій, 2019: 61). Тут термін *завіса* позначає полотно, що використовується для захисту від надмірного нагрівання приміщень.

Слово *нагляд* має значення «спостереження за ким-, чим-небудь для контролю, охорони тощо» (Академічний тлумачний словник). Термін *нагляд* у термінології галузі енергоефективності має

більш конкретне значення: «моніторинг процесів і керування ними. Маються на увазі такі процеси, що є необхідними для ініціювання, планування, виконання та завершення певного проєкту» (Глосарій, 2019: 96).

Термін *комфорт* у загальноживаному значенні – це «найзручніші побутові умови, сукупність побутових вигод» (Академічний тлумачний словник). У термінології галузі енергоефективності розглядається насамперед «*тепловий комфорт*, який залежить від різноманітних впливів і умов. Особливо важливими чинниками, що визначають комфорт, є температура повітря у приміщенні, температура поверхні будівельних конструкцій, які обмежують приміщення, відносна вологість повітря та рух повітря у приміщенні» (Глосарій, 2019: 82).

Термін *сепаратори* означає «апарат для відокремлення однієї речовини від іншої або для виділення однієї речовини зі складу іншої» (Академічний тлумачний словник); в аналізованій термінології значення цього терміна конкретизовано таким чином: «*сепаратори* – пристрої для розділення легких рідин і стічних вод за допомогою виключно гравітації. Це допомагає відфільтрувати шкідливі речовини з води, перш ніж вона потрапить до каналізації» (Глосарій, 2019: 141).

Слово *основа* у загальномовному словнику має таке друге значення «2. (перен.) те, на чому що-небудь ґрунтується, тримається, базується» (Академічний тлумачний словник) – в аналізованому глосарії – «поверхня, на яку має наноситися (або вже нанесений) матеріал покриття. Дуже важливий чинник для наклеювання або для фасадів з комплексними теплоізоляційними системами» (Глосарій, 2019: 106). Зазначимо, що в термінології галузі енергоефективності та відновлюваних джерел енергії відбулося не тільки звуження значення загальноживаного слова, а й його конкретизація суто для досліджуваної галузі.

Так само звуження значення та його конкретизації за призначенням набув термін *тріска*. Слово *тріска* у словнику має кілька взаємопов'язаних значень, які описують насамперед його зовнішній вигляд та походження, і тільки останнє з них вказує на призначення та використання об'єкта, названого цим словом: «*Тріска, и, ж* – невеликий тонкий шматок деревини, який відкололи або відколовся від стовбура, колоди тощо // тонкий шматок сухого дерева; скіпка // стружка з дерева // *збірн., спец.* деревообробні відходи, що їх використовують для різних виробів» (Академічний тлумачний словник). В аналізованому глосарії термін *тріска* має тільки одне значення, пов'язане

насамперед із його призначенням та використанням як відновлюваного джерела енергії: «*тріска* (деревна тріска) – регенеративне паливо. Подрібнену деревину використовують як біомасу в опалювальних та теплоенергетичних установках, які працюють на базі (деревної) тріски, і таким чином вона слугує для виробництва електроенергії та тепла» (Глосарій, 2019: 164).

Термінолексема *сажа* в галузевій термінології енергоефективності та відновлюваних джерел енергії має більш конкретизоване значення порівняно із відповідною лексемою в загальноживаному лексичному фонді і охарактеризована з погляду хімічного складу об'єкта, який позначений цим словом. Тому виділяємо цей термін окремо як такий, що в галузевій термінології набув спеціалізованої конкретизації значення; порівняймо: «*сажа*, і, ж 1. чорна порошкова маса, що утворюється внаслідок неповного згоряння палива й осідає в печах, димоходах і т. ін.; кіптява, кіпоть» (Академічний тлумачний словник) – в аналізованій термінології «*сажа* (*кіптява*) – частинки, що утворюються під час швидкого охолодження газів на зовнішньому краю полум'я органічних парів. Вони складаються насамперед з вуглецю з незначними кількостями кисню і водню у вигляді карбоксилідових та фенольних груп і мають неповну графітову структуру» (Глосарій, 2019: 140).

Також ми зафіксували один термін, утворений шляхом метафоризації, зокрема перенесення за схожістю, пор.: «*укіс* – похила, спади́ста поверхня; схил гори, берега; бічна поверхня насипу залізниці, дороги і т. ін.» (Академічний тлумачний словник) – *укіс* у галузі енергоефективності – «бічна або верхня область стінки отвору у мурованій стіні (вікон, дверей)» (Глосарій, 2019: 166).

Щодо поповнення термінології тієї чи тієї галузі шляхом **запозичення термінів з інших мов** українські дослідники займають різні позиції. Деякі мовознавці не розглядають повне запозичення слова як спосіб творення галузевої термінології. Наприклад Т. Кравченко стверджує: «галузевим терміном економіки АПК вважаємо похідну одиницю, утворену за сформованим в українській мові словотвірним типом, або за допомогою іншомовного компонента» (Кравченко, 2011: 79). Як і зазначена дослідниця, низка мовознавців приділяють увагу тільки таким термінам іншомовного походження, у яких можна виокремити твірні компоненти, незважаючи на те, що усі компоненти можуть бути запозиченими; так аналізують галузеві термінології С. Дорошенко, І. Сидорчук, Г. Бондаренко, М. Комова.

Інші дослідники зазначають, що продуктивним способом термінотворення та поповнення термінологічної системи є запозичення термінів з інших мов (Дев'ятко, 2019: 24). Зокрема, Т. Петрова щодо таких термінів зауважує: «Особливістю таких одиниць є те, що одні з них залишаються нечленованими, а інші, пристосовуючись до словотвірних закономірностей сучасної української мови і вступаючи в мотиваційні зв'язки з похідними стають членованими» (Петрова, 2018: 126).

Спираючись на доречну, на наш погляд, позицію Т. Петрової, виділяємо групу термінів, у яких неможливо виокремити складові компоненти, засвоєних українською мовою одним зі способів, названих І. Шилінською: графічна репрезентація іншомовного терміна без жодних змін, транскрипція, транслітерація (Шилінська, 2019: 90)

Аналіз мовного матеріалу засвідчив, що запозичених нечленованих термінів у галузевій термінології енергоефективності та відновлюваних джерел енергії – 35, тобто 17% від загального обсягу зафіксованих у глосарії однослівних термінологічних одиниць.

Зазначимо, що тільки один із таких запозичених термінів зафіксовано у словнику англійською мовою. Це дублет до терміна, утвореного синтаксичним способом, «аварійне вимкнення електропостачання» – *blackout*.

Переважає більшість запозичених термінів в аналізованій термінології є транслітованими з інших мов (25), при цьому в них відбувається пристосування до орфографічних та словотвірних норм української мови:

Зазвичай передання літери і звука «і» після приголосних *з, с, ш, р, ц, ч, ж, д, т* («правило дев'ятки») перед наступним приголосним українською літерою «и». Пор.: *azimut* (нім.), *azimuth* (англ.) – *азимут*; *dimmer* (англ. і нім.) – *диммер*.

А також написання термінів – загальних назв – без подвоєння: *barrel* (англ. і нім.) – *барель*.

Усунення кінцевих літер іншомовного запозичення або заміна їх українськими закінченнями: *climate* (англ.) – *клі́мат*; *perlite* (англ. і нім.) – *перлі́т*; *shpaler* (польське) – *шпалера*; *remonte* (фр.) – *ремонт*.

У багатьох із аналізованих термінів поєднується орфографічне та словотвірне пристосування до норм української мови, найчастіше – написання українського терміна без подвоєння та заміна або усунення кінцевих літер порівняно з мовою-оригіналом: *pellets* (англ. і нім.) – *пелету́*; *legionellen* (нім.), *legionella* (англ.) – *легіонелу́*; *offshore* (англ. і нім.) – *офшор*; *roulette* (фр.) – *ролету́*.

Рідше поєднується написання «и» після літер на позначення дев'ятки замість літери або звука «і» в мові-оригіналі та заміна закінчення на українське: *energetics* (англ.) – *енергетика*; *freelancer* (англ.) – *фриланс*.

В одному із термінів водночас спостерігається написання «и» замість «і», не пишеться подвоєння та замінено закінчення: *briketts* (нім.), *briquettes* (англ.) – *брикети*.

Проте викликає сумніви написання в аналізованому глосарії терміна *аллокатор*. Це зумовлено низкою причин. По-перше, у написанні його англійською мовою подвоєння є (*allocator*), а в написанні німецькою – немає (*alocator*). Очевидно, укладачі словника у написанні цього терміна керувалися правилом про збіг того самого приголосного в кінці префікса й на початку кореня: «ал+локатор». Проте в термінології у галузі енергоефективності ми виявили також термін *алокація*, який в аналізованому глосарії не зафіксований. За Постановою національної комісії, що здійснює регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг «Про затвердження Кодексу газотранспортної системи», *алокація* – віднесення оператором газотранспортної системи обсягу природного газу в точках входу / виходу до / з газотранспортної системи по замовникам послуг транспортування (у тому числі в розрізі їх контрагентів (споживачів) з метою визначення за певний період обсягів небалансу таких замовників (Постанова, 2015). Термін *аллокатор* має значення в аналізованому глосарії – «пристрій для розподілу витрат на опалення в багатоквартирному будинку на основі споживання, який встановлюється на кожен радіатор» (Глосарій, 2019: 12). Отже, зважаючи на наявність дериваційних і смислових зв'язків між цими термінами, можемо стверджувати, що термін *аллокатор* слід фіксувати в словниках без подвоєння літери «л».

Крім проаналізованих, 10 термінів у галузі енергоефективності та відновлюваних джерел енергії транслітеровано без змін їхнього літерного складу: *альbedo* (*albedo* – англ., нім.), *вафер* (*wafer* – англ., нім.), *експерт* (*expert* – англ.), *кварц* (*quartz* – англ., нім.), *лофт* (*loft* – англ.), *метан* (*methan* – нім.), *озон* (*ozon* – нім.), *пергола* (*pergola* – англ., нім.), *смог* (*smog* – англ., нім.), *тендер* (*tender* – англ.).

Отже, можна зробити висновок, що процес входження запозиченого терміна в українську мову зазвичай супроводжується пристосуванням його до орфографічних та словотвірних норм мови-реципієнта (15 транслітерованих термінів з указаними змінами на противагу 10 трансліте-

рованим без змін). При цьому без змін транслітеруються як правило терміни, які ввійшли в українську мову недавно і становлять спеціалізовану термінологію галузі (*альbedo*, *вафер*, *пергола*, *смог*, *тендер*), а графічного та словотвірного пристосування зазнають переважно давно запозичені терміни, які характерні не тільки для досліджуваної галузі (*азимут*, *барель*, *клімат*, *сепаратори*, *енергетика*, *офшор*, *ролети*).

Серед аналізованих запозичень є 9 термінів, засвоєних шляхом транскрипції (передаванням звучання іншомовного слова). Особливу увагу хочемо приділити термінам *даунсайклінг* та *рісайклінг* (*downcycling* – англ., нім. та *recycling* – англ., нім. відповідно), запозиченим, зважаючи на відтворення їхнього звучання, з англійської мови. У них умовно можна виділити твірні компоненти *re-*, *down-* і корінь *-cycl-*, але ці компоненти у них виділяються у мові, з якої вони запозичені, тому відносимо їх до запозичених транскрибованих термінів.

Також шляхом транскрибування з інших мов є запозиченими терміни *джоуль* (*joule* – англ., нім.), *жалюзі* (від фр. *jalousie*), *тамбур* (фр. *tambour*), *лямбда* (*lambda* – англ., нім.), *фрекінг* (*fracking* – англ., нім.), *целюлоза* (*zellulose* – нім., *cellulose* – англ.), *цоколь* (*sokel* – нім., *socle* – англ.).

Щодо значення запозичених термінів у галузі енергоефективності та відновлюваних джерел енергії, то це найчастіше позначення одиниць для вимірювання чого-небудь чи понять, пов'язаних з вимірюванням, літерні позначення певних величин: *азимут*, *альbedo*, *барель*, *джоуль*, *лямбда*; видів паливної сировини: *брикети*, *пелети*; назви пристроїв, приладів та їх деталей: *аллокатор*, *вафер*, *димер*; назви пристосувань, які запобігають надмірному нагріванню приміщень в літній період: *жалюзі*, *пергола*, *ролети*; назви хімічних елементів та сполук: *кварц*, *метан*, *озон*; назви матеріалів з високою теплопровідністю та теплоакумулювальних матеріалів: *перліт*, *целюлоза*; різноманітні назви частин будівель та зовнішнього оформлення будівель, які є ключовими для їхньої енергоефективності: *лофт*, *тамбур*, *цоколь*, *шпалери* (конструкції, які використовують в озелененні фасадів); назви дій і процесів, пов'язані із вторинною переробкою сировини та добуванням речовин, що є джерелами енергії: *даунсайклінг*, *рісайклінг*, *фрекінг*; назви осіб, що беруть участь у судових процесах, пов'язаних зі спорудженням енергоефективних будівель – *експерт*; ключові поняття у сфері енергоефективності – *енергетика*, *клімат*; назви шкідливих бактерій, які з'являються внаслідок неналежної експлуатації будинкових

водопровідних систем – *легіонели*; назви результату використання відновлюваних джерел енергії – *офшор*; назви шкідливих явищ, спричинених господарською діяльністю людини – *смог*; професійної діяльності за характером її виконання – *фриланс*; назви економічних понять, пов'язаних із будівництвом – *тендер*; подій, що стосуються функціонування електричних мереж – *blackout*; назви, що номінують підтримання в належному стані будівельних споруд – *ремонт*.

Висновки. Отже, спосіб утворення термінів шляхом запозичення з інших мов слів, у яких не

виділяються словотворчі форманти, є малопродуктивним у досліджуваній галузі. Більшість із таких запозичених термінологічних одиниць є транслітованими з інших мов та зазнали адаптації до орфографічних та словотвірних норм української мови, менше – засвоєних шляхом транскрипції. Під час утворення термінів лексико-семантичним способом найчастіше відбувається звуження та конкретизація значення загальноживаного слова для позначення відповідного поняття у галузі енергоефективності та відновлюваних джерел енергії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Академічний тлумачний словник української мови. URL: <https://sum.in.ua> (дата звернення: 12.05.2024).
2. Бондаренко Г. П. Морфологічні способи творення галузевих термінів на позначення понять лінгвістики. *Вчені записки Тернопільського національного університету ім. В. І. Вернадського. Серія : Філологія. Соціальні комунікації*. 2020. Том 31 (70). № 4. Ч.1. С. 12–17.
3. Глосарій технічних термінів у сфері енергоефективності та відновлюваних джерел енергії / за ред. О. Масняка, С. Павлюка, І. Яремко, Г. Траяновського; пер. з нім. О. Блашук. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2019. 212 с.
4. Дев'ятко Ю. С. Дериваційна характеристика медичних термінів (на матеріалі стоматологічних текстів). *Вісник Одеського національного університету. Сер. : Філологія*. 2019. Т. 24. Вип. 1 (19). С. 21–28.
5. Дейнека В. Синтаксичний спосіб творення термінів в українській митній термінології. *Вісник Донецького національного університету. Сер. Б: Гуманітарні науки*. 2012. Вип. 1–2. С. 170–178.
6. Дорошенко С. Українська термінологія нафтогазової промисловості: становлення і розвиток. Полтава : Видавництво ПолтНТУ, 2013. 139 с.
7. ДСТУ 3966-2000. Термінологія. Засади і правила розроблення стандартів на терміни та визначення понять [Чинний від 2001-01-01]. Київ : Держстандарт України, 2000. 32 с.
8. Задояна Л. Морфологічний спосіб творення термінів цукрового виробництва в українській мові. URL: <https://dspace.udpu.edu.ua/handle/6789/1589> (дата звернення: 12.05.2024).
9. Комова М. Творення термінів соціальної комунікації. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія «Проблеми української термінології». 2010. № 675. С. 115–120.
10. Кравченко Т. Способи творення галузевих термінів на позначення понять економіки АПК. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія «Проблеми української термінології». 2011. № 709. С. 79–83.
11. Петрова Т. Морфологічні способи термінотворення (на матеріалі сучасної української фітомеліоративної термінології). *Studia Ukrainica Posnaniensia*, 2018, Vol. VI, pp. 121–129.
12. Постанова національної комісії, що здійснює регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг «Про затвердження Кодексу газотранспортної системи» від 30.09.2015 № 2493. URL: https://ips.ligazakon.net/document/re27823?an=58&ed=2017_07_01 (дата звернення: 01.07.2024).
13. Сидорчук І. О. Суфіксальний спосіб творення українських термінів управління персоналом. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Філологічна». 2015. Вип. 57. С. 114–115.
14. Симоненко Л. О. Формування української біологічної термінології. Київ : Наукова думка, 1991. 152 с.
15. Словник іншомовних слів. URL: <https://www.jnsm.com.ua/cgi-bin/u/book/sis.pl?Qry=%EA%EE%ED> (дата звернення 04.07.2024).
16. Shylinska I. Ways of information technology terminology formation. *Південний архів : зб. наук. праць. Філологічні науки*. 2019. Вип. 78. С. 89–92.

REFERENCES

1. Akademichnyi tлумachnyi slovnyk ukrainskoi movy. [Academic explanatory dictionary of the Ukrainian language] URL: <https://sum.in.ua> (accessed 12 May 2024). [in Ukrainian].
2. Bondarenko H. P. (2020) Morfolohichni sposoby tvorennia haluzevykh terminiv na poznachennia poniat lnhvistyky. [Morphological methods of formation of subject-specific terms defining the concepts in linguistics] *Vcheni zapysky Ternopilskoho natsionalnoho universytetu im. V. I. Vernadskoho. Seriiia : Filolohiia. Sotsialni komunikatsii. – Scientific notes of the Ternopil National University named after V. I. Vernadskyi. Series: Philology. Social communications*, vol. 31 (70). 4. P. 1. 12–17. [in Ukrainian].
3. O. Masnyak, S. Pavliuk, I. Yaremko, H. Traianovskiy (eds.) (2019) Hlosarii tekhnichnykh terminiv u sferi enerhoefektyvnosti ta vidnovliuvanykh dzherel enerhii [Glossary of technical terms in the field of energy efficiency and renewable energy sources] Lviv : Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniki. [in Ukrainian].

4. Deviatko Yu. S. (2019) Deryvatsiina kharakterystyka medychnykh terminiv (na materialy stomatolohichnykh tekstiv). [Derivative characteristics of medical terms (based on the texts related to dentistry)] *Visnyk Odeskoho natsionalnoho universytetu. Ser. : Filolohiia. – Bulletin of Odessa National University. Ser. : Philology*, vol. 24. 1 (19). 21–28. [in Ukrainian].
5. Deineka V. (2012) Syntaksychnyi sposib tvorennia terminiv v ukrainskii mytnii terminolohii. [Syntactic way of creating terms in Ukrainian customs terminology] *Visnyk Donetskoho natsionalnoho universytetu. Ser. B: Humanitarni nauky. – Bulletin of the Donetsk National University. Ser. B: Humanities*, vol. 1–2. 170–178. [in Ukrainian].
6. Doroshenko S. (2013) Ukrainska terminolohiia naftohazovoi promyslovosti: stanovlennia i rozvytok. [Ukrainian terminology of the oil and gas industry: formation and development], Poltava : Vydavnytstvo PoltNTU. [in Ukrainian].
7. State Standard of Ukraine (2000) DSTU 3966-2000. Terminolohiia. Zasady i pravyla rozroblennia standartiv na terminy ta vyznachennia poniat [Chynnyi vid 2001-01-01] [DSTU 3966-2000. Terminology. Principles and rules of development of standards for terms and definition of concepts [Effective from 2001-01-01]], Kyiv : Derzhstandart Ukrainy. [in Ukrainian].
8. Zadoiana L. (2011) Morfolohichnyi sposib tvorennia terminiv tsukrovoho vyrobnytstva v ukrainskii movi. [Morphological way of creating terms of sugar production in the Ukrainian language] URL: <https://dspace.udpu.edu.ua/handle/6789/1589> (accessed: 12 May 2024). [in Ukrainian].
9. Komova M. (2010) Tvorennia terminiv sotsialnoi komunikatsii. [Creation of terms of social communication.] *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politehnika». Seriiia «Problemy ukrainskoi terminolohii». – Bulletin of the Lviv Polytechnic National University. Series “Problems of Ukrainian Terminology”*, 675. 115–120. [in Ukrainian].
10. Kravchenko T. (2011) Sposoby tvorennia haluzevykh terminiv na poznachennia poniat ekonomiky APK. [Ways of creating industry terms to denote the concepts of agro-industrial complex economy] *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politehnika». Seriiia «Problemy ukrainskoi terminolohii». – Bulletin of the Lviv Polytechnic National University. Series “Problems of Ukrainian Terminology”*, 709. 79–83. [in Ukrainian].
11. Petrova T. (2018) Morfolohichni sposoby terminotvorennia (na materialy suchasnoi ukrainskoi fitomeliorativnoi terminolohii). [Morphological methods of term formation (on the material of modern ukrainian phytomeliorative terminology)] *Studia Ukrainica Posnaniensia*, Vol. VI, 121–129. [in Ukrainian].
12. Postanova natsionalnoi komisii, shcho zdiisniue rehuliuвання u sferakh enerhetyky ta komunalnykh posluh «Pro zatverdzhennia Kodeksu hazotransportnoi systemy» vid 30.09.2015 № 2493. [Resolution of the National Commission for Regulation in the Energy and Utilities Sectors “On Approval of the Gas Transportation System Code” dated September 30, 2015 No. 2493] URL: https://ips.ligazakon.net/document/re27823?an=58&ed=2017_07_01 (accessed: 01 July 2024). [in Ukrainian].
13. Sydorchuk I. O. (2015) Sufiksálny sposib tvorennia ukrainskykh terminiv upravlinnia personalom. [Suffix method of creation of Ukrainian personnel management terms] *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia». Seriiia «Filolohichna». – Scientific notes of the National University “Ostroh Academy”. “Philological” series*, 57. 114–115. [in Ukrainian].
14. Symonenko L. O. (1991) Formuvannia ukrainskoi biolohichnoi terminolohii. [Formation of Ukrainian biological terminology], Kyiv : Naukova dumka. [in Ukrainian].
15. Slovnyk inshomovnykh sliv. [Dictionary of foreign words.] URL: <https://www.jnsm.com.ua/cgi-bin/u/book/sis.pl?Qry=%EA%EE%ED> (accessed: 04 July 2024). [in Ukrainian].
16. Shylinska I. (2019) Ways of information technology terminology formation. *Pivdennyi arkhiv : zb. nauk. prats. Filolohichni nauky. – Southern archive: coll. of science works Philological sciences*, vol. 78. 89–92.